

Những vấn đề đặt ra trong phát triển đô thị TP Cần Thơ

Phóng sự * **Sơn Hà**

TP Cần Thơ trực thuộc Trung ương chính thức được thành lập theo Nghị định số 05/2004/NĐ-CP của Chính phủ. Gần 10 năm qua, TP Cần Thơ đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng trong phát triển đô thị. Tuy nhiên, quá trình hình thành và phát triển, thành phố trẻ Cần Thơ vướng phải những vấn đề hóc búa đòi hỏi phải có chính sách, giải pháp tháo gỡ. Và khi TP Cần Thơ trở thành đô thị loại I trực thuộc Trung ương (theo Quyết định số 889/QĐ-TTg ngày 24-6-2009 của Thủ tướng Chính phủ) thì thành phố trẻ này đã có những bước chuyển mình đầy năng động, với quyết tâm và nỗ lực sớm khẳng định vai trò đô thị trung tâm, đô thị động lực của vùng ĐBSCL.

BÀI 1: ĐÔ THỊ TRẺ CHUYỂN MÌNH

Chưa đầy 10 năm kể từ khi Cần Thơ trở thành thành phố trực thuộc Trung ương, nhiều tuyến đường, dự án khu dân cư, siêu thị, trung tâm thương mại... được đầu tư, xây dựng, khiến bộ mặt TP Cần Thơ thay đổi từng ngày. Và lưu giữ trong lòng nhiều du khách đến với Cần Thơ là tình cảm đậm đà về một vùng đất trù phú, hiền hòa, mến khách nằm bên dòng sông Hậu, với dáng dấp của một đô thị trẻ năng động, hiện đại.

Một góc khu đô thị Nam sông Cần Thơ.

NỘI Ô: THAY ĐỔI TỪNG NGÀY

Gần 10 năm, cậu tôi ở Hà Nội mới có dịp vào Cần Thơ thăm gia đình tôi. Đón cậu ở sân bay, cậu vui vẻ nói với tôi: “Bây giờ đi Cần Thơ khỏe quá, chỉ mất gần 2 tiếng đồng hồ ngồi máy bay. Hồi đó, cậu phải bay vào Sài Gòn, thêm 5-6 tiếng ngồi xe về Cần Thơ, chưa kể nếu kẹt 2 cái phà, lại mất thêm mấy tiếng nữa...”. Nghe vậy, tôi vội khoe ngay: “Từ khi sân bay Cần Thơ đi vào hoạt động (tháng 1-2009), Cần Thơ – Hà Nội sáng đi chiều về còn kịp. Còn nếu cậu đi xe Cần Thơ – TP Hồ Chí Minh thì không còn cảnh chờ phà, lại có đường cao tốc, cũng chỉ khoảng 3 tiếng”. Rồi tôi kể cho cậu nghe về các công trình lớn được hình thành, sân bay Cần Thơ giờ là Cảng Hàng không quốc tế, cảng biển Cái Cui phục vụ xuất nhập hàng hóa cho cả vùng ĐBSCL; những tuyến giao thông trọng điểm rút ngắn khoảng cách nối Cần Thơ với các tỉnh Hậu Giang, An Giang, Kiên Giang,... khiến Cần Thơ thêm nhiều lợi thế phát huy vai trò một đô thị trung tâm vùng đồng bằng.

Buổi chiều, tôi chở cậu dạo quanh một số tuyến đường nội ô của thành phố, cậu thích những hàng cỏ thụ dọc theo đường Nguyễn Trãi, đại lộ Hòa Bình, với những cánh hoa đầu “xoay tít bay bay”; khung cảnh nửa nông thôn, nửa thị thành với những cánh đồng lúa xanh mát mắt dọc theo tuyến quốc lộ 91B; kể cả tuyến đường rộng rãi, vắng xe như Võ Văn Kiệt, náo nhiệt như 30-4, đầy quán xá như Nguyễn Văn Linh, Trần Văn Khéo... Dọc theo các bờ kè rạch Tham Tướng, Cái Khế, hồ Xáng Thối... cậu tôi không còn nhận ra những khu nhà ổ chuột, xập xệ, ngập nước mà giờ là những căn nhà phố khang trang, có công viên, cây xanh... khoác chiếc áo mới cho quận trung tâm Ninh Kiều. Thật vậy, dù không phải là dân gốc Cần Thơ, nhưng tôi được sinh ra và lớn lên trên mảnh đất Cần Thơ. Chứng kiến Cần Thơ thay đổi từng ngày trong tôi cũng thấy tự hào về mảnh đất quê hương thứ hai này. Hồi trước, cứ nghe nhắc đến hồ Xáng Thối (phường An Cư, quận Ninh Kiều) là nhiều người dân Cần Thơ nhớ ngay đến một khu hồ rau muống dờ bần, với nhiều căn nhà sàn lụp xụp cất tạm bợ. Nhưng nhờ Dự án Nâng cấp đô thị TP Cần Thơ mà từ năm 2009 khu bờ hồ Xáng Thối này đã có những nét rất duyên dáng, trở thành công viên cho người dân đến vui chơi và là nơi người dân thường hay tập trung về để ngắm nhìn từng chùm pháo hoa tỏa sáng trên bầu trời và soi bóng dưới dòng nước lấp lánh vào thời khắc giao thừa của mỗi năm. Dọc hai bên đường dẫn vào bờ hồ là những căn nhà xây dựng với dáng dấp hiện đại, còn xung quanh bờ hồ xen kẽ với những căn nhà khang trang là những quán cà phê được thiết kế khung cảnh lãng mạn. Ngồi trong căn nhà vững chãi, đón từng đợt gió mát từ bờ hồ thổi vào, mắt nhìn xa xăm, bà Phan Thị Năm nhớ lại: “Khu hồ Xáng Thối này trước đây tạp nhạp lắm. Gia đình tôi sống ở đây cũng khó khăn, con cái phải đẩy xe đi bán bánh mì. Bây giờ, ngồi đây nhìn thấy thành phố thay đổi, con cái được hưởng lợi từ dự án nên đời sống cũng nâng lên. Gần 90 tuổi rồi mới được cuộc sống an nhàn bên con cháu, thoát khỏi khu nhà ổ chuột, thật sự sống trong khu đô thị sạch đẹp, tôi thấy rất mãn nguyện”.

Còn nhớ, hồi còn học phổ thông, nghỉ tiết học, lớp chúng tôi thường kéo nhau vô hái chôm chôm, xoài, mận trong khu vườn rộng lớn của cô bạn lớp trưởng ở xã An Bình, lớp ăn, lớp mang về. Ba bạn này khoác tay cười rộng lượng: “Cứ hái đi tụi con, vườn nhà mệnh mông cây trái!”. Vậy mà mới đây, đám bạn cũ rủ nhau về An Bình thăm cô bạn lớp trưởng thì nơi đây trở thành phường An Khánh, nhiều trụ sở khu hành chính và những dãy nhà san sát, khiến mấy đứa bạn của tôi ở xa về phải suýt soa. Từ khi xã An Bình lên phường thuộc quận Ninh Kiều và chia tách thành phường An Khánh và An Bình (vào năm 2007), đô thị An Khánh dần “thay da, đổi thịt”. Đến nay, những thửa ruộng, mảnh vườn hầu hết đã đô thị hóa; đường sá được đầu tư nâng cấp, mở mới. Những căn nhà lầu, biệt thự khang trang theo đó mọc lên; các khu dân cư, tái định cư được đầu tư xây dựng nên người dân tập trung về địa bàn phường tăng nhanh. Chỉ trong 5 năm, từ năm 2007 đến năm 2012, dân số của An Khánh đã tăng từ khoảng 5.000 dân lên khoảng 12.000 dân! Ông Võ Minh Tuấn, Chủ tịch UBND phường An Khánh, cho biết: Từ lúc chia tách, địa bàn phường được chọn quy hoạch nhiều dự án khu đô thị, hành chính, thương mại... Vùng ven ngày xưa giờ trở thành nơi tập trung nhiều công trình công cộng, khu dân cư mang tầm vóc đồng bằng...

Hằng - người bạn của tôi đi định cư ở nước ngoài nhiều năm, đây ngạc nhiên và thích thú khi được tôi đưa đến một quán ăn dưới chân cầu Cần Thơ, thuê một chiếc tàu, ra giữa sông, ngồi tâm sự, thưởng thức các món ăn dân dã như chuột chiên ăn với nước mắm

bầm xoài sống, cá lóc nướng trui ăn kèm mắm tép và bần chua,... ngắm cầu Cần Thơ, ngắm một góc thành phố về đêm lung linh ánh đèn màu trên sông nước đầy thú vị và lãng mạn. Không chỉ vậy, khi tôi đưa Hằng đến Siêu thị Co.op Mart, Hằng cũng trầm trồ trước sự phong phú của các loại hàng hóa được bày bán trong siêu thị. Từ đặc sản của các miền đến những món phục vụ cho khách phương Tây không thiếu thứ gì... Hằng nói: “Thành phố phát triển nhanh thật. Lâu lắm rồi, về lại Cần Thơ thấy đời sống người dân thay đổi nhanh chóng. Thành phố mình hình như đã và đang dịch chuyển dần về phía Nam sông Cần Thơ và hình thành khu đô thị mới mang sắc vóc hiện đại”. Gần 10 năm hình thành và phát triển, khu Nam sông Cần Thơ đã có bến cảng, khu công nghiệp, nhiều khu dân cư mới với những dãy nhà khang trang, thu hút người dân đến sinh sống, kinh doanh mua bán. Anh Đức, ở khu Đô thị Phú An, phường Phú Thứ, quận Cái Răng, kể: Hồi anh mới chuyển về, nơi đây chỉ khoảng 500 hộ, giờ khu đô thị này lên đến mấy ngàn hộ. Người dân tập trung về đây kinh doanh, buôn bán, làm dịch vụ khá nhiều nên lúc nào cũng nhộn nhịp.

NGOẠI THÀNH: KHOÁC ÁO MỚI

Chiều cuối tuần, nhóm bạn học cũ của tôi rủ nhau về ngoại ô “đổi gió”. Điểm đến đầu tiên của chúng tôi là huyện Phong Điền. Xe gắn máy từng cặp, chúng tôi chở nhau bon bon trên tuyến lộ Vòng Cung rộng rãi, thoáng mát, gió từ sông Cần Thơ làm rối cả mái tóc mới duỗi của bạn tôi. Ghé vườn du lịch Mỹ Khánh, chúng tôi nghe đờn ca tài tử, cánh “đàn ông” cứ ngẩn ngơ với những chiếc áo bà ba và nụ cười dịu dàng của các cô nữ phục vụ, thưởng thức đủ loại cây trái đặc sản miền Nam: Vú sữa Lò Rèn, sầu riêng Ri 6 hạt lép cơm vàng, bưởi Năm Roi và nhất là vị chua ngọt thơm mát của dâu Hạ Châu – thương hiệu dâu nổi tiếng của huyện Phong Điền.

Trong gần 10 năm qua, những tuyến đường giao thông nông thôn của huyện đã được bê tông hóa, người dân có thể cho xe chạy bon bon trên đường, không còn phải chịu cảnh qua những cây cầu cây lác lư, tưởng chừng sắp rớt xuống sông nữa. Bây giờ đến với Phong Điền, không chỉ có vườn cây ăn trái sum suê, mà ngay trung tâm huyện đã mọc lên một trung tâm thương mại với những căn nhà lầu san sát, đường sá rộng rãi, sạch sẽ và người dân mua bán nhộn nhịp. Bằng mọi nỗ lực huyện Phong Điền huy động từ nhiều nguồn vốn đã đầu tư và khởi công xây dựng 339 công trình với tổng vốn đầu tư 657,43 tỉ đồng, khối lượng thực hiện là 670,6 tỉ đồng. Nhờ đó, bộ mặt nông thôn có nhiều thay đổi, giao thông nông thôn phát triển nhanh, góp phần kích thích mạnh mẽ phát triển kinh tế, tạo điều kiện nâng cao thu nhập và đời sống của nhân dân địa phương. Theo ông Nguyễn Hoàng Ba, Chủ tịch UBND huyện Phong Điền, trước đây Phong Điền là huyện vùng sâu, vùng xa. Khi mới thành lập năm 2004, thu ngân sách cả huyện chỉ có 8 tỉ đồng, đến nay qua hơn 9 năm, kinh tế phát triển mạnh, thu ngân sách cũng tăng nhanh. Chị Nguyễn Thị Đông, ở ấp Thị Tứ, thị trấn Phong Điền, có một cửa hàng buôn bán sơn trang trí nội ngoại thất tại Trung tâm thương mại huyện, nhờ đời sống người dân nâng lên nên việc kinh doanh của chị khá thuận lợi. Chú Hiền, ở đường Phan Văn Trị, Trung tâm thương mại huyện, phấn khởi nói: “Khu Trung tâm thương mại này được dành cho những hộ ở bờ kè bị sạt lở vào tái định cư và bố trí cho những hộ tái định cư tại chỗ. Gia đình tôi thuộc diện tái định cư tại chỗ, nhờ vậy mà có căn nhà khang trang”.

Ai đi xa nhiều năm, giờ quay về Thốt Nốt cũng phải ngạc nhiên, bởi những con đường nội ô mở rộng, chợ và trung tâm thương mại thật náo nhiệt. Những căn nhà phố nằm cặp theo chợ giờ là những cửa hiệu quần áo, mỹ phẩm khang trang, với lượng khách ra vào tấp nập. Chị Loan, một hộ kinh doanh quần áo may sẵn, nói với chúng tôi: “Trước đây khu vực này nhà cửa tuềnh toàng, lối đi chật hẹp... Nay đường sá rộng rãi, nhà cửa được người dân đầu tư xây cất mới hiện đại nên thuận lợi vừa ở, vừa kinh doanh...”. Nằm dọc theo Quốc lộ 91, gần ngã ba Lộ Tẻ, thuận tiện trong giao thương, nhiều nhà máy trong Khu công nghiệp quận Thốt Nốt đã đi vào hoạt động, góp phần làm thay đổi diện mạo của một quận ngoại thành. Anh Lê Văn Sên, ở khu vực Thới Thạnh, phường Thới Thuận, quận Thốt Nốt, nói: “Nhờ có khu công nghiệp nên đời sống bà con sung túc hơn. Đường sá, nhà cửa phát triển nhiều hơn trước, rộng rãi, khang trang hơn trước”. Anh Võ Văn Sang ở khu vực Phụng Thạnh 1, phường Thốt Nốt, tự hào: “6-7 năm nay, Thốt Nốt đã xây dựng, nâng cấp nhiều tuyến đường, theo đó nhà cửa tiện nghi, hiện đại mọc lên nhiều hơn, nhiều nhà mặt tiền sân rộng, có cả ô tô; điều đó chứng tỏ đời sống người dân có bước phát triển đáng kể”.

*“Cần Thơ gạo trắng nước trong
Ai đi đến đó, lòng không muốn về”*

Chia tay tôi, nhóm bạn cũ đọc 2 câu ca dao trên và tôi cảm thấy tự hào về thành phố của mình và luôn mong muốn Cần Thơ - thành phố hiền hòa, mến khách, đang trên đà phát triển, tiếp tục giải quyết tốt các vấn đề xã hội, để lại nhiều ấn tượng tốt đẹp trong lòng du khách.

Tiếp theo
Bài 2: Hệ lụy của quá trình đô thị hóa